

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2013 r.

Sąd Okręgowy – V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Andrzej Marek

Protokolant: Justyna Alfawicka

po rozpoznaniu w dniu 13 września 2013 r. w Legnicy

sprawy z powództwa (...) Spółka Akcyjna Centrala w L.

przeciwko J. K. (1)

o zapłatę

I. **zasądza od pozwanego J. K. (1) na rzecz strony powodowej (...) Spółka Akcyjna Centrala w L. kwotę 87.515,02 zł (słownie: osiemdziesiąt siedem tysięcy pięćset pięćnaście złotych 02/100) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 13 czerwca 2011 r.,**

II. **dalej idące powództwo oddala,**

III. **zasądza od pozwanego J. K. (1) na rzecz strony powodowej (...) Spółka Akcyjna Centrala w L. kwotę 9.776 zł (słownie: dziewięć tysięcy siedemset siedemdziesiąt sześć złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania.**

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) S.A. Centrala w L. domagała się zasądzenia na jej rzecz od pozwanego J. K. (1) kwoty 87.515,02 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 08 czerwca 2011r. oraz kosztów postępowania.

Na uzasadnienie powództwa strona powodowa wskazała, że na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy z dnia 14 stycznia 2010r. w sprawie VPa 138/09 J. K. (1) został przywrócony do pracy w spółce (...). W związku z powyższym spółka przyznała pozwanemu wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy w wysokości 116.231,32 zł, które po dokonaniu należnych potrąceń wyniosło 67.281,39 zł. W dniu 04 listopada 2010 r. Sąd Najwyższy uchylił wyrok z dnia 14 stycznia 2012r., na mocy którego pozwany został przywrócony do pracy u strony powodowej, zaś po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Legnicy wyrokiem z dnia 10 lutego 2011r. w sprawie VPa 10/11 oddalił powództwo J. K. (1) o przywrócenie do pracy i zasądził na jego rzecz kwotę 43.873,38 zł tytułem odszkodowania. Strona powodowa argumentowała, iż z uwagi na zasądzenie odszkodowania odpadła podstawa prawna do wypłaty wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy i świadczenie to stało się nienależne. Ponadto pozwany został poinformowany, iż winien liczyć się z obowiązkiem zwrotu uzyskanej korzyści z uwagi na wniesienie skargi kasacyjnej, której odpis doręczono mu w kwietniu 2010r.

W odpowiedzi na powództwo J. K. (1) domagał się jego oddalenia. Na uzasadnienie środka zaskarżenia wskazał, iż pomimo zapowiedzi wniesienia skargi kasacyjnej nie musiał liczyć się z obowiązkiem zwrotu wypłaconej korzyści,

skoro uzyskał ją na podstawie prawomocnego wyroku. Nadto wywodził, iż nie jest już wzbogacony, gdyż kwotę wypłaconą mu tytułem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy zużył na bieżące utrzymanie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Pozwany J. K. (1) w okresie od 15 marca 2006r. do 30 czerwca 2009r. był zatrudniony u strony powodowej (...) S.A. (...)w L., aktualnie (...) S.A. Centrala w L. na stanowisku dyrektora (...)na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony. W dniu 04 marca 2009r. strona powodowa rozwiązała z pozwanym stosunek pracy za wypowiedzeniem.

Wyrokiem z dnia 27 października 2009r. w sprawie o sygn. akt IVP 66/09 Sąd Rejonowy w Lubinie oddalił powództwo J. K. (1) o przywrócenie do pracy u strony pozwanej na poprzednich warunkach. Orzeczenie to, na skutek apelacji powoda zostało zmienione wyrokiem Sądu Okręgowego w Legnicy z dnia 14 stycznia 2010r. w sprawie VPa 138/09 w ten sposób, że J. K. (1) został przywrócony do pracy w (...) S.A. (...)w L.. Z uwagi na treść rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy zasądził na rzecz powoda kwotę 8.835 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania przed sądem I instancji oraz kwotę 8.818 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu odwoławczym.

Na skutek tego wyroku strona powodowa, na podstawie art. 47 k.p. przyznała J. K. (1) wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy w kwocie 116.231,32 zł, pomniejszając należne świadczenie o kwotę składek na ubezpieczenie społeczne, chorobowe oraz zdrowotne, a także zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych. Ponadto, za zgodą pozwanego pracodawca potrącił z kwoty wynagrodzenia równowartość odprawy, którą J. K. (1) otrzymał w związku z rozwiązaniem stosunku pracy na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników. W konsekwencji, w dniu 16 lutego 2010r. na rachunek pozwanego wypłacono kwotę 87.515,02 zł, którą J. K. (1) zużył na bieżące potrzeby rodziny, zakup pomocy dydaktyczno-naukowych, a także opłacił czesne za studia żony, J. K. (2).

Pismem z dnia 17 lutego 2010r. strona powodowa poinformowała pozwanego, iż jej zamiarem jest wniesienie skargi kasacyjnej, w związku z czym J. K. (1) winien liczyć się z ewentualnym obowiązkiem zwrotu kwoty 87.515,02 zł.

Dowody: wyrok Sądu Okręgowego z dnia 14.01.2010 r., k.15-23; wyciąg z konta bankowego, k. 24-27; zestawienie z dnia 11.07.2012 r., k. 28-30; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 04.11.2010 r., k. 31-40; oświadczenie z dnia 17.02.2010 r., k. 65; świadectwo pracy z dnia 15.02.2011 r., k. 66; wyciągi z rachunku bankowego, k. 188-226; uchwała Nr 68/VIII/2013 r., k. 231.

Wyrokiem z dnia 04 listopada 2010r. Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Legnicy z dnia 14 stycznia 2010r. w sprawie VPa 138/09 i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Legnicy.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, wyrokiem z dnia 10 lutego 2011r. sygn. akt VPa 10/11 Sąd Okręgowy w Legnicy zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Lubinie z dnia 27 października 2009r. o sygn. akt w ten sposób, że zasądził na rzecz pozwanego kwotę 43.873,38 zł wraz z należnymi odsetkami od dnia 02 kwietnia 2009r. tytułem odszkodowania i oddalił powództwo w zakresie żądania przywrócenia do pracy. Ponadto zasądził na rzecz J. K. (1) kwotę 8.835 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania przed sądem I instancji i kwotę 8.818 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu odwoławczym.

Dowód: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 04.11.2010 r., k. 31-40; wyrok Sądu Okręgowego z dnia 10.02.2011 r., k. 41-54

W związku z powyższym wyrokiem stron powodowa w dniu 10 marca 2011 r. wypłaciła pozwanemu po raz drugi odprawę w kwocie 19.140 zł.

Dowód: kserokopia dyspozycji wypłaty i przelewu k. 250 i 251

Pismem z dnia 05 marca 2012r. strona powodowa złożyła oświadczenie o potrąceniu przysługującej jej wierzytelności o zwrot nienależnego wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy w kwocie 116.231,32 zł z wierzytelnością wzajemną

J. K. (1) w wysokości 28.716,30 zł obejmującą koszty procesu zasądzone na jego rzecz w sprawie VPa 10/11 oraz odsetki od odszkodowania za okres od 02 kwietnia 2009r. do 10 marca 2011r. (11.063,30 zł).

Pismem z dnia 07 czerwca 2011r. pozwany został wezwany do zapłaty na rzecz strony powodowej kwoty 87.515,02 zł do dnia 12 czerwca 2011r.

Dowody : oświadczenie o potrąceniu z dnia 05.03.2012 r., k. 55; wezwanie do zapłaty z dnia 07.06.2011 r. wraz z dowodem nadania, k. 58-59.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Jak wynika z art. 410 § 2 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Nienależne świadczenie jest szczególnym przypadkiem bezpodstawnego wzbogacenia, do którego z odwołania zawartego w art. 410 § 1 k.c. odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy art. 405-409 k.c. Z uwagi na powyższe roszczenie z art. 410 § 1 k.c. ma pierwszeństwo przed ogólnym przepisem art. 405 k.c., gdyż dotyczy szczególnej sytuacji, gdy bezpodstawne wzbogacenie drugiej strony nastąpiło na podstawie nienależnego świadczenia strony zubożonej.

Nienależne świadczenie odróżnia się od pozostałych przypadków bezpodstawnego wzbogacenia źródłem powstania, bowiem do zaistnienia tego zobowiązania dochodzi w wyniku spełnienia świadczenia przez zubożonego, a nie poprzez jakiegokolwiek inne przesunięcia majątkowe, niebędące świadczeniem. Jednocześnie zachodzi brak podstawy prawnej do świadczenia.

Na gruncie niniejszej sprawy bezspornym było, iż w dniu 16 lutego 2010r., z uwagi na treść wyroku Sądu Okręgowego z dnia 14 stycznia 2010r. strona powodowa dokonała przesunięcia majątkowego na rzecz J. K. (1) w postaci wypłaty wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy. Jednocześnie pozwany nie kwestionował, iż na skutek wyroku Sądu Najwyższego z dnia 04 listopada 2010r., na mocy którego uchylono wyrok z dnia 14 stycznia 2010r. odpadła podstawa świadczenia na jego rzecz przedmiotowej należności.

Okolicznością sporną pomiędzy stronami było natomiast to, czy J. K. (1) jest obowiązany do zwrotu uzyskanej korzyści. Pozwany wywodził bowiem, iż nie musiał liczyć się z obowiązkiem zwrotu wypłaconego na jego rzecz wynagrodzenia, a ponadto, iż wyzbył się wzbogacenia poprzez jego nieproduktywne wykorzystanie. Strona powodowa argumentowała natomiast, iż w stosunku do J. K. (1) nie zachodziła podstawa do wyłączenia obowiązku zwrotu świadczenia, gdyż został on uprzedzony o zamiarze wniesienia skargi kasacyjnej.

Stosownie do dyspozycji art. 409 k.c. obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub używając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

Zdaniem Sądu, na gruncie niniejszej sprawy nie zachodziły podstawy do ustalenia, iż pozwany na skutek wyzbycia się korzyści nie jest już wzbogacony. Wzbogacony nie odpowiada za takie zużycie przedmiotu wzbogacenia, które definitywnie likwiduje wzbogacenie, czyli za zużycie bezproduktywne. Odpadnięcie wzbogacenia następuje więc wyłącznie wtedy, gdy zużycie korzyści nastąpiło bez surogatu i bez żadnej korzystnej zmiany w innej części majątku wzbogaconego, a zatem gdy nie ma różnicy między obecnym stanem majątku a stanem, który by istniał, gdyby nie doszło do bezpodstawnego wzbogacenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2010r., sygn. akt. II PK 272/09). Istotny jest przy tym rodzaj wydatków pokrytych przez pracownika z otrzymanego świadczenia. Należy bowiem uznać, iż wzbogacony jest nadal ten, kto zużył korzyść na pokrycie wydatków koniecznych, takich jak zapłata wymagalnego długu czy podatku. Inaczej kształtuje się natomiast ocena zużycia korzyści na pokrycie

wydatków niekoniecznych i zbytkowych. W takich sytuacjach należy przyjąć dalsze trwanie wzbogacenia tylko o tyle, o ile pracownik poniósłby dany wydatek nawet wówczas, gdyby nie uzyskał bezpodstawnej korzyści. Jeśli bowiem pracownik dokonuje dodatkowego wydatku wyłącznie dlatego, że uzyskał dodatkowy dochód, to jego wzbogacenie wygasa. Niczego bowiem nie zaoszczędził.

Z dokumentów załączonych do akt sprawy wynika, iż pozwany zużył uzyskaną korzyść w głównej mierze na wydatki związane z codziennym utrzymaniem siebie oraz swojej rodziny (odzież, środki higieniczne). Część korzyści przeznaczył również na opłatę za studia, ubezpieczenie pojazdu, rachunki za media. W świetle powyższego należało zauważyć, iż zobowiązany do zwrotu wyzbył się korzyści oszczędzając sobie wydatków, które ponosił bez względu na przesunięcie majątkowe strony powodowej. Wskazane wydatki były bowiem zaplanowane, nie miały charakteru nadzwyczajnego i obciążały J. K. (1) niezależnie od faktu uzyskania korzyści. W konsekwencji nastąpił wzrost majątku pozwanego i jego wzbogacenie. Mówiąc obrazowo: gdyby pozwany w związku z otrzymaniem od strony powodowej tak znacznej (jak w niniejszej sprawie) kwoty miał fantazję i przeznaczył ją np. na egzotyczną, kosztowną podróż (której wcześniej – ze względu na brak środków - nie planował i wykupił ją wyłącznie dlatego, że otrzymał jednorazowo znaczną kwotę – dodatkowy dochód) nie byłby wówczas wzbogacony (jego wzbogacenie wygasłoby). Niczego bowiem nie zaoszczędziłby - gdyby nie uzyskał bezpodstawnej korzyści nie zdecydowałby się wykupić i pojechać w taką podróż.

Zdaniem Sądu, gdyby nawet przyjąć, iż pozwany bezproduktywnie zużył uzyskane korzyści, to winien liczyć się z obowiązkiem ich zwrotu. O zakresie obowiązku zwrotu korzyści, o którym mowa w art. 409 k.c. decyduje powinność przewidywania obowiązku zwrotu, a nie jak w sytuacji określonej w art. 408 k.c. - stan wiedzy wzbogaconego. "Powinność" oznacza zarówno sytuację, w której zobowiązany do zwrotu wiedział, że korzyść mu się nie należy, jak również sytuację, gdy co prawda był subiektywnie przekonany, iż korzyść mu się należy, lecz na podstawie okoliczności sprawy obiektywnie powinien się liczyć z możliwością obowiązku zwrotu (por. J. Pietrzykowski, w: Komentarz 1972, s. 966; K. Pietrzykowski, w: Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I, 2008, s. 1190).

Sąd miał na uwadze, iż wyrok Sądu Okręgowego w Legnicy z dnia 14 stycznia 2010 r., na mocy którego zasądzono na rzecz J. K. (1) wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, jako wyrok sądu odwoławczego stał się prawomocny z chwilą jego ogłoszenia (por. art. 363 § 1 k.p.c.). Należałoby przyjąć, iż co do zasady strona, której roszczenie zostaje uznane na mocy prawomocnego wyroku nie musi liczyć się z obowiązkiem jego zwrotu. Znamienna jest jednak okoliczność, iż strona powodowa pismem z dnia 17 lutego 2010 r., tj. dnia następnego po realizacji świadczenia na rzecz J. K. (1) zapowiedziała wniesienie kasacji od wyroku z dnia 14 stycznia 2010 r. i uprzedziła o obowiązku zwrotu wynagrodzenia, natomiast wszelkie dyspozycje pozwanego realizowane z nienależnych środków miały miejsce po zawiadomieniu go przez spółkę o wniesieniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Pozwany w postępowaniu przed sądem był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika. Co więcej, ukończył studia prawnicze, a następnie rozpoczął aplikację, natomiast w zakładzie pracy piastował odpowiedzialne stanowisko. W ocenie Sądu powyższe przemawia za tym, iż świadomość prawna J. K. (1) jest znaczna, a w konsekwencji miał on możliwość ustalenia przebiegu postępowania po wydaniu wyroku z dnia 14 stycznia 2010 r. W ocenie Sądu J. K. (1) powinien liczyć się zatem z możliwością niekorzystnego rozstrzygnięcia przez sąd kasacyjny i z obowiązkiem zwrotu świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 1971 r., sygn. akt I CR 552/70).

Pozwany zatem winien zwrócić na rzecz byłego pracodawcy całą zasądzoną na jego rzecz wyrokiem z dnia 14 stycznia 2010 r. kwotę, a więc kwotę brutto (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 08 lipca 2010 r., sygn. akt I ACa 531/10). Powyższe jest zgodne z interpretacją indywidualną ministra Finansów z dnia 21 czerwca 2011r. Okoliczność ta nie była również kwestionowana przez pozwanego.

W piśmie z dnia 05 marca 2012r. strona powodowa złożyła oświadczenie o potrąceniu z przysługującej jej wierzytelności o zwrot nienależnego wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy z wierzytelnością wzajemną J. K. (1) w wysokości 28.716,30 zł obejmującą koszty procesu zasądzone na jego rzecz w sprawie VPa 10/11 oraz odsetki od odszkodowania za okres od 02 kwietnia 2009r. do 10 marca 2011r. Na skutek potrącenia doszło bowiem do umorzenia obu wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej (przy uwzględnieniu wypłaconej pozwanemu po raz drugi odprawy pieniężnej, a to w związku z wyrokiem SO w Legnicy z 10 lutego 2011r. sygn. akt VPa 10/11).

Potrącenie takie było prawidłowe (można by je uznać – w świetle art. 87 k.p. w związku z art. 505 pkt 4 k.c. - za niedopuszczalne gdyby role procesowe stron były odmienne – pozwany domagałby się zapłaty od spółki określonych należności pracowniczych, a ta zgłaszając zarzut potrącenia zmierzałaby do obniżenia dochodzonych przez pracownika świadczeń) i de facto korzystne dla pozwanego, skoro obniżało należność spółki wynikającą z bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego. Nie było przy tym potrzeby przesłuchiwania na te okoliczności prezesa zarządu strony powodowej (wniosek taki zgłoszony przez pozwanego oddalono). Cała zatem dochodzona pozwem należność podlegała zasądzeniu.

W zakresie odsetek od należności głównej sąd miała na uwadze, że roszczenie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia ma zasadniczo charakter bezterminowy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 1991 r., sygn. Akt III CZP 2/91), a zatem jego wymagalność zależy od wezwania dłużnika do zwrotu bezpodstawnie uzyskanej korzyści, stosownie do art. 455 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2003r., sygn. Akt I CKN 316/01). Wezwanie dłużnika przez wierzyciela do wykonania zobowiązania bezterminowego nie jest przejawem możliwości żądania od dłużnika świadczenia, lecz aktem, który taką możliwość dopiero otwiera, "stawiając to zobowiązanie w stan wymagalności". Nadto, stosownie do art. 481 k.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. Sąd przyjął zatem, że roszczenie powoda stało się wymagalne w dniu 13 czerwca 2011r. W pierwszym wezwaniu do zapłaty z czerwca 2011r. strona powodowa wskazała bowiem pozwanemu termin zapłaty, tj. 12 czerwca 2011r. Z uwagi na brak zapłaty w dacie wymagalności roszczenia stronie powodowej przysługuje prawo do żądania odsetek od dnia następującego po tym dniu.

Na koszty procesu – co do których orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., a które poniosła strona powodowa złożyła się opłata od pozwu w wysokości 4.376 zł (art. 35 ust. 1 w zw. z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych) oraz koszt zastępstwa procesowego w kwocie 2. 700zł. (§§ 6 pkt 6 i 11 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu).